

Litteratur.

Lars Welamson: OM BROTTMÅLSDOMENS RÄTTSKRAFT, Stockholm 1949. Anmeldt af est. byretsdommer, lektor *W. E. v. Eyben*.

Processualister har gennemgående svært ved at finde emner, som egner sig til byberegående teoretiske undersøgelser. Et af favoritemnerne er spørgsmålet om dommes retskraft. Fra Danmark erindrer man *Sindballes* disputats om judicielle afgørelses retskraft fra 1918, fra Norge *Eckhoffs* bog om retskraft fra 1945 og fra Sverige *Agges* om civildommens retskraft fra 1932. Disse bøger er nu blevet suppleret med Welamsons bog, for hvilken han har erhvervet den juridiske doktorgrad. Efter den omfangsrige litteratur, der i det hele foreligger om emnet, kan man ikke forvente, at der fremkommer afgørende nye synspunkter. Formålet med bogen er da også i første række at godtgøre, at svensk praksis og teori har været noget for tilbøjelig til at antage, at nye sager beslægtede med allerede afgjorte alligevel kan forlanges afgjort ved domstolene. Bogens resultater stemmer i det store og hele mere med de resultater, man har fastslået uden for Sveriges grænser, end med dem, der har været gængse i Sverige. Den byder derfor ikke på store overraskelser for en ikke-svensk læser. Den nordiske — og forøvrigt også anden — litteratur er indgående refereret. Derimod savner man f. eks. den nyere danske retspraksis, og man finder enkelte undskyldelige misforståelser af dansk litteratur.

Bogens vægtigste afsnit er dens sidste halvdel, hvor de forskellige tænkelige muligheder gennemgås. Systematikken er for så vidt konsekvent, som der deles op i 1) retlige afvigelser mellem den gamle og den nye sag, 2) afvigelser med hensyn til fakta udenfor handlingsforløbet og 3) afvigelser dels ved en enkelt handling, dels ved flere handlinger. Denne fremstillingsmåde har imidlertid ført til adskillige gentagelser, således at man har lidt svært ved at få oversigt over bogen.

Som et eksempel på, at forf. slutter sig til udlandets opfattelse, hvor denne går imod den svenske, kan man henvise til problemet vedrørende afvigelser om tilregnelsergraden. Med støtte i en svensk dom fra 1891 har man i svensk teori ofte antaget, at der kan rejses tiltale for forsætligt manddrab, uanset at det tidligere er fastslået, at gerningsmanden har gjort sig skyldig i uagtsomt manddrab. Denne opfattelse kritiseres i fremstillingen. Som endnu et eksempel på, at forf. slutter sig til udlandets opfattelse på trods af modsatte svenske udtalelser, kan det anføres, at retskraft antages at foreligge, selv om fuldbyrdelsesgraden er forskellig; således skal en dom, der straffer for forsøg, udelukke senere tiltale for fuldbyrdet forbrydelse. Tendensen fremgår også af stillingen til andre problemer: I dansk teori henstilles det som noget tvivlsomt, om der kan rejses ny sag, eller man bør søge sagen genoptaget, når ofret for en voldsforbrydelse dør, efter at sagen er afgjort med straf for forsøg på drab. Også her antager forf., at retskraften udelukker ny tiltale, hvilket iøvrigt har en vis støtte i en svensk dom fra 1913. Stillingen til et andet problem er præget af det samme: Adgangen til at rejse ny sag anses ofte for omvendt proportional med adgangen for domstolene til at gå ud over, hvad tiltalen

direkte omfatter. Da der nu kan ske fravigelse for så vidt angår biomstændigheder, vil en ændring i, hvad der kan betegnes som biomstændigheder, ikke kunne motivere nyt sagsanlæg. Hvis en tidsangivelse i forbindelse med et alibibevis er et kardinalspørgsmål, kan domstolen i et sådant tilfælde ikke fravige tidsangivelsen — og konsekvensen skulle så være, at ny tiltale kan rejses, når tidsangivelsen ændres. Til illustration heraf nævnes, at tiden for et indbruds begåelse er fastlagt ved en natvægters forklaring, og den sigtedes tilstedeværelse ved gerningsstedet på dette tidspunkt udelukkes ved en natportiers oplysning om den sigtedes ophold på et hotel. Følgelig frifindes der. Hvis derefter portieren ændrer sin forklaring, således at alibiet svigter, må sagen søges genoptaget. Herefter ræsonneres, at resultatet må blive det samme, hvis natvægteren ændrer sin forklaring om tidspunktet, idet der ikke er nogen principiel forskel på de 2 tilfælde.

Når forf. så stærkt betoner retskraftens udstrækning, skyldes det forskellige grunde. I forreste række sættes den psykologiske betragtning, at der skabes tryghed for den, der har fået sin sag afgjort ved domstolene. Men dernæst fremhæves det adskillige steder i fremstillingen, at antagelsen af, at der er retskraft forbundet med afgørelsen, virker ansporende på anklageren, der ikke kan slå sig til ro med, at en ny sejr kan vindes, selv om slaget er tabt i første omgang. Endelig går det som en rød tråd gennem fremstillingen, at vejen i stedet må gå via genoptagelsesreglerne, som til gengæld undertiden fortolkes temmelig frit. Herved mener man at have taget skyldigt hensyn til »effektivitetssynspunktet«. — Tryghedsbetragtningen er naturligvis særdeles afgørende; men når forf. i overensstemmelse med *Agge* i SvJT 1937 s. 630 f. lovpriser den særlige værdi, som afvisningsbeføjelsen har under politiske omvæltninger, må man fra dansk side gøre opmærksom på, at man ved landsvigsloven af 1. juni 1945 § 2, stk. 2, netop ophævede retskraften af tidligere afgørelser, idet denne lov fastslog, at overtrædelser efter loven kunne påtales, selvom gerningsmanden tidligere var dømt eller frifundet for den pågældende handling. Faktisk er der blevet gennemført ikke så få sager i henhold til denne bestemmelse. Betydningen af den ansporende virkning på anklagemyndigheden er vist noget overdrevet. De overordnede bedømmelse af den pågældende anklager og dermed mulighederne for advancement er sikkert et bedre incitament til at få anklageren til at gå i dybden, og chancen for at kunne tage fat på sagen igen efter en domfældelse står næppe som noget tillok-kende, heller ikke for de dovne; intet er så ubehageligt arbejdsmæssigt som at tage fat på en sag igen, når man tror at være færdig med den. Effektivitetssynspunktet varetages nok til en vis grad af genoptagelsesmulighederne såvel efter dansk som svensk ret, men det må i hvert fald betones, at genoptagelser til skade for tiltalte efter dansk ret kun er sket i yderst sjældne tilfælde, og efter lovens forhistorie er genoptagelsen tænkt som noget, der skal holdes indenfor snævre grænser. Det må også fremhæves, at vanskeligheden ved at få en sag genoptaget ikke blot ligger i de særlige genoptagelsesbetingelser, men også i selve dette, at den søgende skal sætte over den barriere, der består i, at der skal indhentes en tilla-

delse til genoptagelsen. Men det er rigtigt, at man ved afgrænsningen mellem ny sag og genoptagelse står ved sagens kerne: i de fleste tilfælde vil det sikkert ligge således, at man — hvis man er nogenlunde enige om strafformålet — også er enige om, hvorvidt der bør reageres påny overfor den tiltalte, men problemet er, om man skal kunne gå lige løs på sagen eller man skal passere det nåleøje, som genoptagelsesreglerne udgør. Spørgsmålet er altså navnlig, om de gældende genoptagelsesregler har truffet det rette.

W. E. v. Eyben.

Tore Strömberg: OM KONFISKATION SOM BROTTSPÅFÖLJD. Lund 1949. Anmeldt af Statsadvokat J. Trolle.

Den Grøde, som i de seneste Aar har været i svensk strafferetlig Litteratur, kendetegnes ved, at der ikke blot er fremkommet Arbejder paa den egentlige Strafferets Omraade, som staar i Forbindelse med de stadigt stedfindende Ændringer i den svenske Straffelov, men ogsaa Specialstrafferetten tilgodeses med vægtige Monografier som Hans Thornstedts Bog om Företageransvaret. Senest er der nu ogsaa til Forsvar for Doktorgraden fremkommet en bredt anlagt Afhandling af Tore Strömberg om Konfiskation. I Danmark har Emnet været behandlet med stor Klarhed og Grundighed af Hurwitz i hans nu snart 20 Aar gamle Guldmedailleafhandling. Siden da har vi faaet en ny Straffelov, og Perioden under og efter den 2. Verdenskrig har med sin omfattende Lovgivning indenfor Specialstrafferetten givet Emnet en uhyre Aktualitet. Et saa vægtigt Arbejde som det nye svenske vil derfor kunne paaregne stor Interesse ikke blot i Sverige, men ogsaa i de andre skandinaviske Lande.

Det er naturligt, at Forfatteren til et Arbejde, som skal forsvares for den juridiske Doktorgrad, i en Række indledende Afsnit vier Spørgsmaalet om Konfiskations retlige Karakter en indgaaende Undersøgelse — den fylder henved 100 Sider (Kapitlerne II—III).

Om Konfiskation skal opfattes som en Slags Straf eller som en præventiv Politiforanstaltning eller endelig som et civilretligt Fænomen har stedse været meget omdebatteret navnlig i udenlandsk Doktrin. Problemet har voldt store Vanskeligheder, som dog efter mit Skøn ikke staar i rimeligt Forhold til dets Betydning for Praxis. Der kan — som ogsaa Hurwitz har fremhævet — næppe gives nogen entydig Løsning. Man maa i forskellige Situationer arbejde med forskellige Sæt reale Grunde og træffe sine Afgørelser derudfra. At pønale Synspunkter i de fleste Situationer vil spille ind maa paa Forhaand være antageligt. Forfatterens Behandling af disse Spørgsmaal er udførlig og tiltalende præget af realistiske Synspunkter. Til et enkelt af de mange berørte Problemer, som har voldt Tvivl, nemlig om der bør kræves et bestemt Faktum til at overføre Ejendomsretten til Konfiskatet, maatte der vel kunne findes Paralleller indenfor den civile Proces i Retstrætter om Ejendomsretten til Ting.

De Afsnit, som fra et praktisk Synspunkt har størst Interesse, er Kapitlerne IV og V, der paa henved 150 Sider tilsammen omhandler henholdsvis Konfiskation af Ting og Konfiskation af en blot Værdi. For dem, der sammenligner denne Ordning af Stoffet med Professor Hurwitz' Afhandling, er det et interessant Tegn paa Udviklingens Forløb i de sidste

20 Aar, at Værdikonfiskationen spiller en væsentlig mere fremtrædende Rolle end da. Den er under Krigen kommet i Forgrunden med Nødvendigheden af Inddragelsen af de meget store økonomiske Fordele, som er erhvervet ved Overtrædelse af Reglerne for den omfattende statslige Regulering af Næringslivet, som Forholdene har givet Anledning til.

Forfatteren opstiller de Spørgsmål, som har Betydning under Behandlingen af Tingskonfiskation som værende, hvilke Krav, der skal stilles 1) til Tingens Forbindelse med en Forbrydelse eller 2) til dens Beskaffenhed eller endelig 3) til dens Forbindelse med en Person, der har begaaet en Forbrydelse, og underkaster hvert af disse Krav en udførlig Behandling. Under det førstnævnte falder Sondringen mellem instrumentum sceleris, productum sceleris og scelere quæsitum. Fra productum sceleris maa udskilles, fremhæver han, Forbrydelsens Genstand, corpus delicti. Ogsaa Hurwitz og Krabbe har fremhævet Adskillelsens Betydning, men Retspraxis har en Tilbøjelighed til ikke blot at konfiskere productum, men ogsaa corpus delicti. Jeg er tilbøjelig til at give Praxis Medhold; Sondringen synes at kunne være noget subtil. I Danmark har det f. Ex. i Sager angaaende Overtrædelse af Loven om Formueoppgørelse kunnet være vanskeligt at sondre mellem, om visse Værdieffekter var Forbrydelsens Middel, Genstand eller Udbytte, men man har praktisk set altid med Lethed gennemført Krav om Konfiskation.

Forfatteren drøfter Begrebet scelere quæsitum og dets mulige Afgrænsning fra fructus sceleris og turpe lucrum — hvilken sidste vel hører hjemme under Værdi-Konfiskationen, men Sondringen er vel uden større praktisk Betydning. Derimod har Spørgsmaalet om Konfiskationens reale Grunde og praktiske Formaal indenfor Straffesystemet større Interesse. Forfatteren har vist Ret i, at Konfiskationen i visse Maader dikteres af emotionelle Faktorer, men det synes ogsaa ubestrideligt, som han selv fremhæver, at disse Faktorer kan omsættes til andet Sprog — skal vi sige har gode Grunde for sig. De er antagelig af baade strafferetlig og civilretlig Natur, hvilket naturligvis har Sammenhæng med selve Konfiskationens blandede Natur af Straf og civil Foranstaltning. Hurwitz har fremhævet Konfiskationens strafpædagogiske Betydning. Forfatteren er enig heri, men forstærker denne Synsmaade og giver den Rækkevidde ogsaa indenfor Generalpræventionen, idet han mener, at den demonstrative Misbilligelse, som Konfiskationen betyder, har almen opdragende Betydning. Dette er vel nok at gaa noget for vidt. Tingskonfiskation i egentlige Straffesager spiller ingen større Rolle i Praxis. Det er ikke meget, Politiet tager i Bevaring, og det er ikke værdifuldt. I mange Tilfælde — saaledes i Nævningesager — tilegner Politiet sig f. Ex. her i Landet instrumentum criminis, f. Ex. den Øxe eller Pistol, som er brugt til et Drab — i Tingens Egenskab af synbart Bevismiddel, og der nedlægges ingen Paastand om Konfiskation. En eventuel Konfiskation er efter min Opfattelse uden større almen Betydning. Den strafpædagogiske Virkning ligger snarere deri, at den Virkning, som den fortsatte Besiddelse af instrumentum eller productum sceleris kan have paa Gerningsmandens Psyke, kan være mindre god. Jeg har et Par Gange i Sager om Drab begaaet efter Krigen stødt paa

Gerningsmænd, som tidligere havde begaaet Drab under Besættelsen, hvis Mangel paa Berettigelse var utvivlsom, selv om Strafforfølgning ikke er sket. Det er karakteristisk, at de har forherliget disse tidligere Drab overfor sig selv ved at lade forfærdige Inskriptioner paa det Vaaben, de havde brugt, eller Genstande, de havde tilegnet sig i Forbindelse med Drabet. Besiddelsen af disse Ting synes paa en usund Maade at kunne sublimerer Handlingen for Gerningsmanden.

Den almene Virkning af Konfiskation er utvivlsomt — som Forfatteren ogsaa er inde paa — stærkere ved Politiforseelser, og her er dens Virkning antagelig oftest proportional med Konfiskatets Værdi. Den, der har haft med Krigstidens bevægede Retspraxis at gøre, er uvilkaarlig tilbøjelig til at tillægge den »dyre« Konfiskation størst Betydning: først og fremmest Inddragelsen af den ulovligt indvundne Fortjeneste — men maaske ogsaa Konfiskation af visse kostbarere Redskaber eller lignende.

Spørgsmaalet om Betydningen af, hvem der ejer Konfiskatet og Konfiskations Virkning overfor en anden Ejer end Forbryderen, overfor senere Erhververe, Panthavere, Laangivere o. s. v., behandles indgaaende og har den største juridiske Interesse, men det vil føre for vidt i en Anmeldelse at komme nærmere ind paa denne. Det samme gælder Afsnittene om Værdikonfiskation, der forekommer som Surrogat for Tingskonfiskation eller som en Konfiskation af indvunden Fortjeneste. Den første Form frembyder flest Problemer og spiller størst Rolle i Fremstillingen, men det er unægtelig den sidste, som spiller den store Rolle i Praxis.

Et afsluttende Afsnit behandler en Række i Retsanvendelsen meget vigtige Problemer vedrørende Forbindelsen mellem Konfiskation og Straf. Der er Spørgsmaalet om Betydningen af objektive eller subjektive Straffrihedsgrunde (Nødværge, psykisk Abnormitet). Den første Gruppe bør i større Omfang bevirke Bortfald af Konfiskation end den sidste. Dette synes at være Anskuelsen i Schweiz og Sverige. I Danmark er Teorien noget vaklende, men Praxis er vist tilbøjelig til at konfiskere, selv om Gerningsmanden var utilregnelig. Et interessant Materiale til Sammenligning, naar der er Tale om Konfiskation af Vinding, vilde vist Reglerne om Forbrydelse af Arveret være, men de ses ikke inddraget i Diskussionen. I de danske Bestemmelser udelukker Utilregnelighed ikke Forbrydelse af Arveret i nogle Tilfælde, men vel i andre*). Hele Spørgsmaalet bunder meget dybt og har Sammenhæng med Grunden til Straf og Straffrihed, se det anmeldte Værk p. 262. Et andet Tvivlsspørgsmaal er, om Forældelse af Strafansvar medfører Forældelse af Konfiskationsret. I svensk Ret synes man tilbøjelig til en bekræftende Besvarelse; i Danmark gaar Strfl. § 77 den modsatte Vej. Af Interesse er ogsaa Problemet om Betydningen af, at den strafskyldige afgaar ved Døden, der ikke her er positivt løst i Loven.

Et afsluttende Afsnit hos Forfatteren behandler den processuelle Fremgangsmaade i svensk Ret ved Konfiskationsspørgsmaal.

Det ommeldte Værk er bredt og grundigt anlagt og behandler ind-

*) Jfr. det danske Arvelovsudkast §§ 54 og 55 og Bemærkningerne dertil p. 92.

gaaende de mange under Emnet hørende vanskelige og dybtgaaende Spørgsmaal. Det vil utvivlsomt med den store Betydning, som de har, og stadig kan ventes at ville faa, kunne studeres med stort Udbytte i alle nordiske Lande.

Jørgen Trolle.

Grethe Hartmann: BOLIGER OG BORDELLER. 128 sider + 11 kortsider og 4 billedsider. Rosenkilde og Bagger. København 1949. Pris kr. 9,50 hft. Anm. af professor, dr. med. *Tage Kemp.*

Bogen er en oversigt over prostitutionens former og tilholdssteder i København i forskellige tider, ret skitse-mæssigt udført, langt fra udtømmende, springende, skrevet intelligent og med let hånd, ganske underholdende og hurtig læst.

Først omtales prostitutionen i middelalderens og renaissancens København, dernæst tolerancens århundrede (det attende), udviklingen af reglementering i forrige århundrede, den »legaliserede« prostitution, og de friere former for prostitution og bordelvirksomhed i nutidens København, hvor kampen mod prostitutionen ikke føres ud fra moralske synspunkter men væsentlig for at begrænse gadeuorden og kønssygdommes udbredelse. Nugældende lovgivning og politipraksis på dette område gennemgås, og endelig diskuteres årsagerne til dannelse af særlige kvarterer for prostitutionen, som har bestået ret uforandret gennem tiderne. Det sidste spørgsmål belyses gennem en række kortskitser af København fra forskellige tidsperioder, hvorpå er markeret adresser for berygtede kvarterer, horehuse, offentlige fruentimmere, kvinder med polititilhold, personer tiltalt for alfonseri og rufferi, og til sammenligning findes kort, som angiver forbryderadresser, befolkningstæthed og overbefolkning i de forskellige kvarterer.

Et interessant afsnit i bogen er referatet af sundhedspolitets journal over offentlige fruentimmere i København i 1848; politiet foretrak, at indskrivelsen som offentlig fruentimmer var en frivillig sag og ønskede helst en begæring fra pigen selv; som eksempler på de grunde, kvinderne angav, kan anføres følgende: »På grund af, at hun er blottet for glæder og intet erhverv har...«, »Skal forsørge moderen og en 13-årig søster...«, »Hun, som var blottet for alt, angav at være for svagelig til at tjene...«, »På grund af mangel af erhverv for sig og sine børn (4)...«, »16 år gammel, dødfødt pige på fødselsstiftelsen, hvorefter hun lå på hospitalet 1½ år, udkommet derfra for svag til at tjene, hvorfor indskrevet som offentlig fruentimmer...«, »Da hun formedelst brystsvaghed ikke kunne påtage sig en tjeneste...«, »faldt under tjenesten ud fra et vindue på 2. sal, var 20 mdr. på hospitalet...«, »indskrevet, da hun var krøbling på højre arm...«.

Disse eksempler viser, at den sociale forsyning dengang var meget utilstrækkelig; men de belyser tillige, hvordan årsagerne til prostitution i mange henseender holder sig uforandrede gennem tiderne.

Tage Kemp.

Ivar Strahl m. fl.: OM PÅFÖLJDER FÖR BROTT. Bind V af Kriminologisk handbok utgiven av Karl Schlyter. Stockholm 1948. 393 sider.

Schlyters kriminalistiske håndbog er med det senest udkomne bind om forbrydelsens retsfølger nået frem til et centralt område, hvor en systematisk fremstilling i ganske særlig grad opfylder et praktisk behov. De seneste årtiers kriminalpolitiske udvikling, der først og fremmest kendetegnes af reaktionssystemets udspaltning i talrige reaktionsformer, har i nordisk litteratur — bortset fra *Agge's* teoretisk-principielle monografi over reaktionssystemet — overvejende været behandlet i tidsskriftlitteraturen. Nu foreligger en sammenfattende, let tilgængelig fremstilling af hele emnekredsen for svensk rets vedkommende i det her omtalte værk.

Hovedparten af det store arbejde er forfattet af professor *Ivar Strahl*. Mindre specialafsnit i håndbogen hidrører fra överdirektören *Hardy Göransson* (om behandling af fængselsfanger), byråchefen *Thorsten Eriksson* (om behandlingen i børneværnsskoler), byråinspektören *Daniel Wiklund* (om behandlingen af kriminelle alkoholister), psykiateren *Gustav Jonsson* (om behandlingen af psykisk abnorme kriminelle), samt hovrättsrådet *Hugo Henkow* (om disciplinærstraf indenfor krigsmagten).

I en meget instruktiv indledning redegøres for de teoretiske grundsynspunkter bag reaktionssystemet og dets sondring mellem straf og andre retsfølger. Derefter følger hovedafsnittet om de enkelte sanktionsformer og forudsætningerne for deres anvendelse. Herunder behandles særlig udførligt bødesystemet og den betingede dom. Udover de egentlige kriminalretlige sanktionsformer beskæftiger afsnittet sig også med påtalefrafald og forældelse, sammenstød, visse foranstaltninger indenfor socialforsorgen og skadeserstatning. Der gives herved et afrundet billede af reaktioner i nær tilknytning til kriminel adfærd. Fremstillingen indeholder en mangfoldighed af bidrag til kriminalrettens almindelige del. I andet og tredje afsnit af værket gås udførligt ind på de direkte behandlingsmæssige spørgsmål henholdsvis indenfor den kriminelle fange- og tilsynsorganisations rammer (kriminalvård) og indenfor socialforsorgens rammer (socialvård af kriminella).

Værkets betydning for svenske kriminalister indenfor retsplejen og behandlingen af de dømte er selvindlysende. Her skal fremhæves, at håndbogen også kan være af megen værdi for den interesserede kriminalist i nabolandene. Den giver et fortrinligt overblik over udvikling og status i det svenske reformarbejde, som det undertiden kan være noget vanskeligt at have fuld rede på, når hensyn tages både til den grundighed, hvormed det forberedes, den fart, hvormed det skrider frem, og de ændringer, det underkastes. Håndbogen rummer tillige betragtninger og synspunkter vedrørende retsfølgesystemet, der rækker udover positiv svensk ret. Ikke mindst ved de bemærkninger, der for hvert emne trækker linierne op for et endnu ikke fuldbyrdet reformprogram, virker fremstillingen inspirerende. Det er en i bedste forstand moderne behandling af et hovedområde indenfor den praktiske kriminalpolitik. Den tjener sine forfattere og sin udgiver, hvis ånd spores bag de ledende synspunkter, til stor ære.

Stephan Hurwitz.

NY KOMMENTARUDGAVE AF DEN SVENSK STRAFFELOV.
Strafflagen jämte förklaringar till den nya lagstiftningen om brott mod staten och allmänheten. Utgiven av *Nils Beckman*, *Ragnar Bergendal* och *Ivar Strahl*. P. A. Norstedt & Söners Förlag. Stockholm 1949. 687 sider.

Den stykkevise revision af den svenske straffelov af 1864, der har stået på i en årrække og endnu ikke er afsluttet, har senest resulteret i den i 1948 gennemførte nye lovgivning om statsforbrydelser og forbrydelser »mot allmänheten« (almenfarlige forbrydelser, dokumentfalsk og andre falskforbrydelser, mened m. v.), se om denne lovgivning *Bergendal* i nærv. tidsskrift 1946, s. 166 ff. De heraf foranledigede omfattende ændringer i den gamle straffelov tillige med alle tidligere ændringer er nu blevet indført i en à jour ført udgave af straffeloven. Til de nye bestemmelser er føjet indgående kommentarer støttet på de udførlige forarbejder. Til de øvrige lovbestemmelser er knyttet litteraturhenvisninger. Lovens indledende afsnit er endvidere forsynet med en kortfattet kommentar, der i stringent formulering sammenfatter et betydeligt stof indenfor strafferettens almindelige del.

Udgaven er besørget af justitierådet *Beckman* og professorerne *Bergendal* og *Strahl*, der alle som medlemmer af straffrättskommittén — tiligemed dennes formand, riksmarskalken *Birger Ekeberg* og professor *Folke Wetter* — har medvirket til den nye lovgivnings tilblivelse.

Den nye straffelovsudgave er uundværlig for enhver, der beskæftiger sig med svensk strafferet, og særdeles oplysende både i det teoretiske og praktiske arbejde med nabolandenes straffelove, ikke mindst med henblik på den forestående revision af lovgivningen om statsforbrydelser m. v.

Stephan Hurwitz.

Travers Humphreys: CRIMINAL DAYS. RECOLLECTIONS AND REFLECTIONS. Hodder and Stoughton Limited. London 1946. 227 sider.

Den engelske memoire-litteratur med tilknytning til strafferetsplejen har fået et værdifuldt bidrag i denne bog. *Humphreys*, der gennem et langt liv — han er født i 1867 — har virket på fremskudte poster som barrister og dommer i The Old Bailey, og som i den ene eller anden egenskab har medvirket i en række af de mest opsigtsvækkende kriminalsager lige fra *Oscar Wilde*-sagen til den seneste tid, har mangt og meget af interesse at fortælle, og han er en god fortæller. Hans kendskab til samtidens førende advokater og dommere er omfattende og indgående, og de humørfyldte portrætter, han tegner af disse berømtheder, er særdeles levende. For yndere af retspleje-anekdoter er der rigt stof i dommer *Humphreys* bog. Til den mere alvorlige kriminalhistorie giver den enkelte bemærkelsesværdige bidrag, således i en omtale af giftmordssagerne mod *Crippen* og *Seddon*.

Værdien af forfatterens »reflections« er mere omtvistelig. Der er en del fine betragtninger i det klare og præcise sprog, der præger de bedste britiske dommervota. Af særlig vægt er et afsnit om justitsvildfarelser (s. 120 ff.), specielt i sager om anonyme breve af seksuelt indhold. På den

anden side luffer forfatteren fordomme og synspunkter, der er lidet fremskridtsvenlige. I et temperamentsfuldt forsvar for dødsstraffen (s. 113 ff.), der tillige er et angreb på nyere humane fængselsmetoder, afslører han en mentalitet, der forekommer anmelderen alt andet end tiltalende.

Stephan Hurwitz.

G. Louis Joughin and Edmund M. Morgan: THE LEGACY OF SACCO AND VANZETTI. With an Introduction by Arthur M. Schlesinger. Harcourt, Brace and Company. New York 1948. 597 sider.

Litteraturfortegnelsen vedrørende Sacco-Vanzetti sagen fylder i dette nye standardværk 24 tættrykte sider. I de syv år, der hengik fra de to italieneres arrestation i 1920 til henrettelserne den 23. august 1927, antog sagen uhorste dimensioner. Voldsomme meningsbrydninger omkring den fortsatte efter eksekutionerne. En sand flod af avis- og tidsskriftartikler, piecer og bøger: juridiske kommentarer, politiske stridsskrifter, romaner, skuespil og digte er svulmet op fra denne i sit udspring ordinære kriminalsag om to mænds skyld i røveri og rovmord uden tilsyneladende politisk baggrund. Sagen er i betydning for længst vokset ud over de implicerede personers skyld og skæbne, den har også sprængt rammerne for juridisk og kriminalistisk interesse og er blevet en mærkesag i nyere amerikansk historie.

De to amerikanske professorer *Joughin* og *Morgan*, hvoraf den førstnævnte af fag er litteraturhistoriker og sociolog, den sidstnævnte en fremstående processualist ved Harvard Law School, har nu forenet deres kræfter om en til bunds gående historisk undersøgelse af hele det i årenes løb fremkomne materiale til belysning af sagen selv og dens eftervirkninger på det amerikanske samfund.

Professor *Morgan*, hvis speciale er bevislæren, giver en detaljeret gennemgang og vurdering af sagens bevisligheder, dels som de forelå under domsforhandlingerne i sin tid, dels som de senere fremkom under de talrige genoptagelsesforsøg i årene 1920—27. Domfældelserne faldt i to omgange, idet *Vanzetti* først blev fundet skyldig i et røverforsøg og dømt til 12—15 års fængsel, hvorefter både *Sacco* og *Vanzetti* af en anden jury fandtes skyldige i nedskydningen og udplyndringen af to kontormænd i South Braintree (i nærheden af Boston), der transporterede ca. 16.000 \$. Hovedinteressen har samlet sig om den sidste proces, men der er forøvrigt en nær sammenhæng mellem de to anklager. *Morgans* konklusion er, at de anklagede i hvert fald i den sidste proces ikke har haft a fair trial. Han påpeger en række svagheder i beviset, men ingen afgørende tekniske fejl i procesbehandlingen. Skyldspørgsmålet står ifølge *Morgan* stadig åbent, men han lægger ikke skjul på, at domfældelserne efter hans egen mening er sket med urette, og at sagen i hvert fald burde have været genoptaget.

De samme synspunkter træder med betydelig større skarphed frem i den af *Joughin* forfattede del af værket, hvis konklusioner *Morgan* i det hele udtrykkelig tiltræder. Der rettes her en hvas kritik mod retsformanden, dommer *Webster Thayer*, anklageren, guvernør *Fuller* og hans

rådgivende komité (med Harvard-universitetets rektor A. Lawrence Lowell i spidsen), der gennemgik hele sagen, inden benådning blev afslået.

Om kritikens berettigelse er det trods det omfattende dokumentariske materiale vanskeligt at dømme. Det må erkendes, at der forelå stærke bevisligheder mod de sigtede, formentlig lige så stærke som dem, der i mangfoldige andre jurysager i og udenfor U.S.A. er blevet anset for tilstrækkelige til en domfældelse, og det er uomtvisteligt, at der er blevet givet forsvaret en bred margen til fremførelse af klager over domsforhandlingen og til fremsættelse og efterprøvelse af nye oplysninger. Den rådgivende komités kompetence og gode vilje til kritisk efterprøvelse af bevismaterialet forekommer mig heller ikke væsentlig rokket ved de i bogen fremsatte indvendinger og kritiske kommentarer. På den anden side kan der ikke være tvivl om — og det foreliggende værk yder i denne retning righoldig dokumentation — at stemningen mod udenlandske anarkister og militærnægtere i U.S.A. på processernes tid var en sådan, at der må regnes med, at de har mødt en ugunstig indstilling fra jury og autoriteter, og at denne indstilling kan have været skæbnesvanger for dem både ved tilrettelæggelsen af deres forsvar, ved forhandlingsledelsen under sagerne, ved bevisbedømmelsen og ved den senere stillingtagen til spørgsmålet om genoptagelse.

Som det stærkeste argument mod Saccos og Vanzettis skyld fremtræder efter gennemlæsning af hele den omfattende undersøgelse det psykologiske helhedsindtryk af de dømte, som det fremgår af deres breve og refererede samtaler under deres langvarige fængsling. De to jævne italienske arbejdere vokser her til betydelige skikkelser, hvis etiske holdning synes uførenelig med, at de skulle kunne have begået de påsigtede forbrydelser.

Sacco-Vanzetti sagen satte det utilfredsstillende i den da gældende procesordning, hvorefter retsformanden i nævningesagen udøvede det afgørende skøn om genoptagelse, i skarpt relief, og den førte en del år efter sin afslutning til en reform på dette område. Den har også iøvrigt øvet en gavnlig indflydelse ved den dybtgående kritik af amerikanske retsinstitutioner, hvortil den gav anledning. Det nu foreliggende værk er et smukt vidnesbyrd om denne kritiks styrke og alvor. Den går bag om alle tekniske juridiske detaljer og former ind på livet af retsmyndighedernes psykologi. Den er af stor interesse ved det lys, den kaster over en meget betydningsfuld fase i amerikansk retspleje, og den virker inspirerende ved de yderst strenge krav, den stiller til objektivitet og fordomsfrihed hos rettens udøvere.

Stephan Hurwitz.

Hans von Hentig: THE CRIMINAL AND HIS VICTIM. Studies in the Sociobiology of Crime. New Haven, Yale University Press. 1948. 461 sider.

Professor *Hans von Hentig*, hvis forfatterskab er vel kendt i Norden, har føjet et nyt bind til sin omfattende produktion. Det er på godt og ondt karakteristisk for ham.

Hovedparten af værket er viet en fornyet diskussion af biologiske og

sociale kriminalitetsfaktorer. Forf. interesserer sig ikke mindst for de mest dubiøse kausalsammenhæng og hypoteser. Meget plads ofres således på spørgsmål som relationer mellem kriminalitet og forældres alder, fødselsorden, rødhårethed, kejthåndethed, grimhed, fysiske defekter, stammen, tatovering, etc. Af større praktisk betydning er gennemgangen af mentale forstyrrelser samt værkets kriminalsociologiske afsnit, hvor særlig gruppekriminaliteten og betydningen af vandring (migration) analyseres. Mest nyt bringer bogens sidste del, der indgående systematiserer og drøfter den rolle, forbrydelsens offer spiller for forbrydelsens tilblivelse og former. Der gives her originale bidrag til klassifikation og psykologisk typisering af de persongrupper, der bliver genstand for person- og formueforbrydelser. Den indbyrdes afhængighed mellem gerningsmand og offer fremhæves stærkt.

Det kan ikke nægtes, at store partier af fremstillingen er lidet udbyttegivende. En mængde gammel usignifikant statistik fylder op, og der refereres vidt og bredt teorier og oplysninger fra spredte områder, hvis betydning for de behandlede emner forekommer minimal. Forfatterens usædvanlig vidtspændende viden og utrættelige interesse i indsamling og opstilling af informationer af selv den fjerneste interesse for kriminalitetsforskningen bidrager på den anden side til at gøre bogen til en yderst righoldig materialesamling, hvoraf megen oplysning kan øses.

Som sædvanlig i Hentigs værker belyses det vide forskningsfelt fra både nære og fjerne synsvinkler. Den nyeste litteratur fra talrige fagvidenskaber citeres side om side med henvisninger til religionshistorie, folkløse og ordsprogssamlinger. Fremstillingen kan være springende, men åbner ofte nye, overraskende perspektiver. Konklusionerne er velafvejede og som regel forsigtige.

Stephan Hurwitz.

Claud Mullins: FIFTEEN YEARS' HARD LABOUR. London. Victor Gollancz Ltd. 1948. 208 sider.

Den kendte London-dommer *Claud Mullins* fremlægger i denne lille, let læste bog sin selvbiografi. Mullins har fungeret som Magistrate (byrettsdommer) i mindre straffesager, ægteskabssager m. v., indtil han for nylig tog sin afsked af helbredshensyn allerede i en alder af 59 år. Gennem en række tidligere skrifter, navnlig *Crime and Psychology* (1943), har han gjort sit navn kendt som en erfaren og fordomsfri praktiker med kritisk indstilling overfor altfor konservative tendenser i engelsk strafferetspleje.

Selvbiografien giver et indtryk af de kollegiale vanskeligheder, der møder en dommer, i hvert fald i England, som aktivt går ind for et reformprogram og en kritik af bestående retsinstitutioner. Mullins lægger ikke skjul på, at han i sin dommertid har pådraget sig en ikke ringe uvilje hos kolleger og i ministeriet. Med pressen har han haft en del kontroverser, som han skildrer udførligt og ikke uden bitterhed. Beretningen giver et andet billede af engelsk dagspresses behandling af retssager end det rosenrøde, der undertiden males af mere overfladiske iagttagere.

Mullins' synspunkter forekommer gennemgående så sunde, ofte så selvfølgelig, at man må undres over den modstand, han har mødt. Han er

gået ind for mindre formalisme i den kriminelle retspleje, større psykologisk forståelse, indskrænkning af bøde- og bidragsafsoninger, begrænsning af pressereferater i ægteskabssager, m. v. De kommentarer, han selv knytter til sin virksomhed, er fulde af bon sens. Ofte skinner dog også billedet af en noget selvhævdende og nærtagende personlighed igennem.

Bogen giver som helhed et levende indtryk af vigtige sider af engelsk retspleje set med kritiske øjne bag kulisserne. *Stephan Hurwitz.*

Karl S. Bader: SOZIOLOGIE DER DEUTSCHEN NACHKRIEGSKRIMINALITÄT. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). Tübingen 1949. 209 sider.

Forfatteren er Generalstaatsanwalt i Freiburg i Breisgau. Skriftet viser ham som en grundig og klar fremstiller af den tyske efterkrigs kriminalitets udbredelse, former og sociale baggrund. De kriminalpolitiske betragtninger, der føjes til fremstillingen, udtrykker et meget konservativt syn på straffesystemet og dets formål.

Af størst interesse i skriftet er en omhyggelig redegørelse for kriminalitetsbilledet i Tyskland i årene efter sammenbrudet. De statistiske kilder er mangelfulde. Den samlede stigning i kriminaliteten sammenlignet med førkrigstidens anslås til omkring 5—600 %. Stigningen er — som venteligt — særlig voldsom for ungdomskriminalitetens vedkommende.

Som fænomenologisk væsentlige træk kan i henhold til forf.'s gennemgang af de enkelte forbrydelsesarter fremhæves følgende:

Indenfor mordkriminaliteten dominerer bandeforbrydelser, mord på politifunktionærer og mord i ruin-områder. Politiske mord har ikke spillet nogen rolle. Langt den overvejende del af mordene er rovmord.

Barnemord og svangerskabsafbrydelser flourerer. I den tyske østzone er den legale adgang til svangerskabsafbrydelse blevet udvidet og straffene for kriminelle aborter formildet, medens en tilsvarende udvikling ikke har fundet sted i vestzonerne. Udsættelse af børn har fundet sted i videre omfang end tidligere. Der er forekommet adskillige tilfælde af barnerov, som regel med det motiv at benytte det røvede barn til opnåelse af understøttelse eller almisser.

Bigami har taget et stort opsving. De kriminalstatistisk konstaterede sædelighedsforbrydelser har holdt sig på et mere stabilt niveau. Men der må regnes med en stor skjult kriminalitet. Og specielt voldtægtsforbrydelser er steget betydeligt i tal og har antaget brutalere former end tidligere.

Den største stigning ligger på formueforbrydernes område. Der er ikke i udpræget grad tale om professionisme med dertil hørende specialisering. Den voldsomme stigning vedrører særlig tyverier af fødemidler og brugsgenstande.

I bogens kriminalsociologiske afsnit gennemgås de i betragtning kommende ætiologiske faktorer: krigen, nationalsocialismens indflydelse, sammenbrudet, rystelserne i den økonomiske ordening m. v., og betydningen af de kendte kriminalsociologiske grupperinger: alder, køn, stand, by og land o. s. v. demonstreres.

Undersøgelsen giver et nyt overbevisende bidrag til erkendelsen af de

miljøbestemte faktorerers kriminogene betydning. Læren om bestemte forbrydertyper (den typiske tyv, bedrager, hæler o. s. v.) er ikke blevet bekræftet af de indvundne erfaringer. Det har mere beroet på tilfældigheder, om den enkeltes kriminalitet har taget form af den ene eller anden eller en flerhed af forbrydelsesformer. Navnlig omkring sortbørshandelen, der naturligvis har haft et overmåde stort omfang, grupperer sig en broget kriminalitet. Det er af interesse at notere, at denne også har bredt sig til politi- og andre myndigheder, der er udsat for særlige fristelser (bestikkelse), og som ofte har måttet rekrutteres af kræfter udenfor de gamle etater.

Som det er almindeligt i tyske skrifter efter sammenbrudet, tages der i Baders skrift på det skarpeste afstand fra nazismen, hvis lovgivning og kriminalpolitik på afgørende punkter stemples som forbryderisk og nedbrydende for retsbevidstheden. Forf. er på den anden side ikke stemt for et reformprogram ad de linier, der har præget den nyere nordiske udvikling. Han vil f. eks. opretholde et tosporet system af straf plus sikkerhedsforanstaltninger, han ser med skepsis på betingede domme og prøveløsladelse, og han går ind for en strengere strafudmålingspraksis end den, der i de sidste år har været fulgt af tyske domstole. Herved lægger han ikke i første række vægt på strengere straffes generalpræventive virkning — han erkender, at denne er problematisk — men hovedsynspunktet er, at straffen skal opfylde en socialtisk funktion.

Stephan Hurwitz.

NORDISK KRIMINALTEKNISK TIDSSKRIFT, 18 årgang (1948)
hæfte 1—12.

Nr. 1 indeholder en statistisk redegørelse af kriminalassistent *E. Mønneche-Petersen*, København, vedrørende fingermønstres overgangs- og hovedformer. Oversigten bygger på et omfattende materiale og bidrager værdifuldt til at belyse daktyloskopiske fænomener. Fra *Medico-Legal and Criminological Review* (1943) bringes endvidere — fortsat fra forrige årgang — dr. *Keith Simpsons* gennemgang af »Kirkekælderdrabet«.

I nr. 2 refererer politimester *Kristian F. Grøn*, Hønefoss, efterforskningen med hensyn til et pistolskud, der affyredes imod en droskechaufførers nakke af en af droskens berusede passagerer. Tiltale for drab blev ikke rejst, væsentligst under hensyn til de tekniske undersøgelser, der konkluderede i, at vådeskud ikke var udelukket. Efter specielle tekniske undersøgelser med hensyn til projectilspor i glastruder er det forfatterens opfattelse, at sagen burde have været fremmet som drabssag til retslig afgørelse. Fra *The Journal of Social Psychology* 24 (1946) og fra *Illinois Laws Review* (1939) refereres interessante undersøgelser vedrørende lægmænds og skrifteksperters vurderingsevne med hensyn til underskrifters ægthed.

Nr. 3 bringer fra *Police Journal* 20 (1947) dr. med. *Keith Simpsons* fortrinligt illustrerede referat af den berømte »Heathsag«. Det i 1946 i London begåede bestialske sadistdrab klarlægges fuldtud. Den retslige anvendelse af »Mac Nagthentilregnelighedspræjudikatet« overfor *Heath*, der dømtes til døden og henrettedes, er af betydelig interesse.

I nr. 4 redegøres fra Finland for en drabssag samt fra Sverige for særegne brandårsager og i nr. 5 bringes fra *Guy's Hospital Reports* 93

(1944) dr. med. *Keith Simpsons* beskrivelse af »*Wigwamdrabet i Godalm-
ing*«, hvis retsmedicinske behandling, rekonstruktioner og konklusioner er
forbilledlige, og hvis efterforskning med bistand fra Scotland Yard førte
til fuld opklaring. Et referat af nye danske fremgangsmåder ved retsme-
dicinsk identificering af spermatyper på grundlag af en artikel i *ACTA
MED. LEG. et SOC.* 1 (1948) af *Frank Lundquist* er værdifuldt.

Onni Takko fra kriminalcentralen i Helsingfors skriver i nr. 6 om
sagkyndiges udtalelser i sjældne tilfælde af sporanalyse. Forfatteren rede-
gør for et skibssammenstød i 1942 udfør Helsingfors og for, hvad der af
kollisionssporene på de implicerede fartøjer bagefter kunne sluttes om
det faktisk passerede. Fra Danmark bringes derhos en i nr. 7 fortsat rede-
gørelse for en del af rigspolitichefens kriminalafdelings virksomhed i 1946.

I nr. 7 har byråingenjøren *Per Sundberg*, Stockholm, desuden en af-
handling om støvekspllosioner, ligesom der fra *Police Journal* 21 (1948)
bringes en fængslende artikel af *T. Fallon* om Londons flodpolitis *Fishing
for Evidence*.

Nr. 8. En drabssag fra *Valkeakoski*, i hvilken ligidentificering for før-
ste gang af retsmedicinere i Finland søgtes gennemført som i England i
det i *N. K. T. 1 1948* refererede kirkekælderdrab, omtales af *Hugo Nousiäi-
nen* fra Helsingfors. Ingeniør *Sim. Wolff* fra kriminallaboratoriet i Oslo,
skriver instruktivt om to ejendommelige tilfælde af selvsprængninger i
glas.

Nr. 9 bringer en artikel af kriminalassistenten *Arne Svensson*, Stock-
holm, om identificering af handske- og vanteaftryk, en redegørelse af krimi-
nalsjef *Fr. Kaltenborn*, om arbejdsordningen ved Oslo kriminalpoliti
samt nogle betragtninger om fingeraftryk på flerfarvet papir af kriminal-
konstaplen *Sven Arne Eriksson*, Stockholm.

Højfjellsdommeren *Edvard Lassen* giver i nr. 10 en historisk under-
søgelse angående dokumentfalsk vedrørende en angivelig afskrift af en
dom fra 1614, der blev fremlagt i en højfjellskommisjon i 1936. Adskillige
omstændigheder gjorde det tvivlsomt, om der var afsagt en dom som i do-
kumentet anført. Forfatteren er dog ikke utilbøjelig til at acceptere dom-
men og dermed afskriften som »ægte«. Argumentationen for og imod er
interessant. I samme nummer bringes af notarien i politikammeret i Stock-
holm *G. Fredriksson* en udmærket statistisk undersøgelse vedrørende krimi-
nialiteten i Stockholm. På grundlag af en oversigt over antallet af for-
brydelser, der er kommet til politiets kundskab pr. 1000 indbyggere i årene
1913 til 1948 anskueliggøres klart den voldsomme stigning i kriminaliteten,
som krig medfører også i et neutralt land. Antallet i 1913 (19) blev mere
end fordoblet i 1918 (40), men faldt derefter til førkrigniveauet uanset
lavkonjunkturerne med den store arbejdsløshed i 1921—23. Fra 1923 til
1931, i hvilke år depressionen ændredes til en i 1929 kulminerende udpræ-
get højkonjunktur steg kriminaliteten jævnt. Under krigen 1939—1945
steg som under den første verdenskrig kriminaliteten også voldsomt i
Stockholm, kulminerende i 1943 (med 47). Efter krigens slutning er krimi-
nialiteten imidlertid langt fra faldet til førkrigniveau, og den vil for
1948 blive større end nogensinde.

Forholdene har således i denne henseende udviklet sig ugunstigere i Stockholm end i København, hvor nedgangen synes at være jævnt fortsættende.

Særligt betænkeligt synes det at være, at antallet af indbrud i Stockholm på 3 år (fra 1946 til 1948) er mere end fordoblet (1946: 1900, 1948's første 10 måneder: 3770). Opklaringsprocenten, der i 1938 var 54 og i 1941 og 1942 ugunstigst med henholdsvis 39 og 41, var i 1947: 57, hvilket ikke er så ringe.

Artiklen er særdeles instruktiv.

I nr. 11 skriver blandt andre kriminalassistenten *Arne Svensson*, Stockholm, om geværspændinger og i nr. 12 *Ruben Danielsson*, Stockholm, om dokumentfalsknere med dårlig håndskrift, *Stellan Cleve*, Stockholm, om jagtgeværskud som brandårsag og *Reidar Sven*, Oslo, om den norske kriminalstatistik for 1943/44, der viser, at kriminaliteten i Norge under besættelsestiden ikke helt har artet sig som i de tilsvarende år i Danmark og Sverige. Navnlig bemærkes, at kvindernes tyverier er mere end tredoblet fra 1939 til 1943.

F. v. Magius.

NYUDKOMMEN LITTERATUR.

- Bader, Karl S.*: Soziologie der deutschen Nachkriegskriminalität. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). Tübingen 1949. 209 sider.
- Busch, Richard*: Moderne Wandlungen der Verbrechenslehre. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). Tübingen 1949. 44 sider.
- Cavan, Ruth Shonle*: Criminology. Thomas Y. Crowell Co., New York 1948. 747 sider.
- Helweg, H.*: Den retslige psykiatri i kort omrids. 2. udg. H. Hagerup. København 1949. 245 sider.
- Hoffmeyer, Svend*: En samfundssygdom. De ulovlige aborter. Forlaget Fremtiden. København 1949. 140 sider.
- Hurwitz, Stephan*: Den danske Strafferetspleje. 2. udg. G. E. C. Gads forlag. København 1949. 867 sider.
- Strafflagen* jämte förklaringar till den nya lagstiftningen om brott mot staten och allmänheten. Utg. av *Nils Beckman*, *Ragnar Bergendal*, *Ivar Strahl*. P. A. Norstedt & Söners forlag. Stockholm 1949. 687 sider.
- Strömberg, Tore*: Om konfiskation som brottspåföljd. C. W. K. Gleerup. Lund 1949. 357 sider.
- Welamson, Lars*: Om brottmåldomens rättskraft. A/B Nordiska Bokhandeln. Stockholm 1949. 284 sider.